

Belle Shafir
Cornelia Renz

Legenda in
Me Moriam

MuMo
Museum Montanelli

*„Umění je strom, který má kořen v minulosti, kmen v přítomnosti
a korunu v budoucnosti.“*

*„Kunst ist ein Baum, der seine Wurzeln in der Vergangenheit hat, seinen
Stamm in der Gegenwart und seine Krone in der Zukunft.“*

*“Art is a tree that has its roots in the past, its trunk in the present
and its crown in the future.”*

Otto František Babler

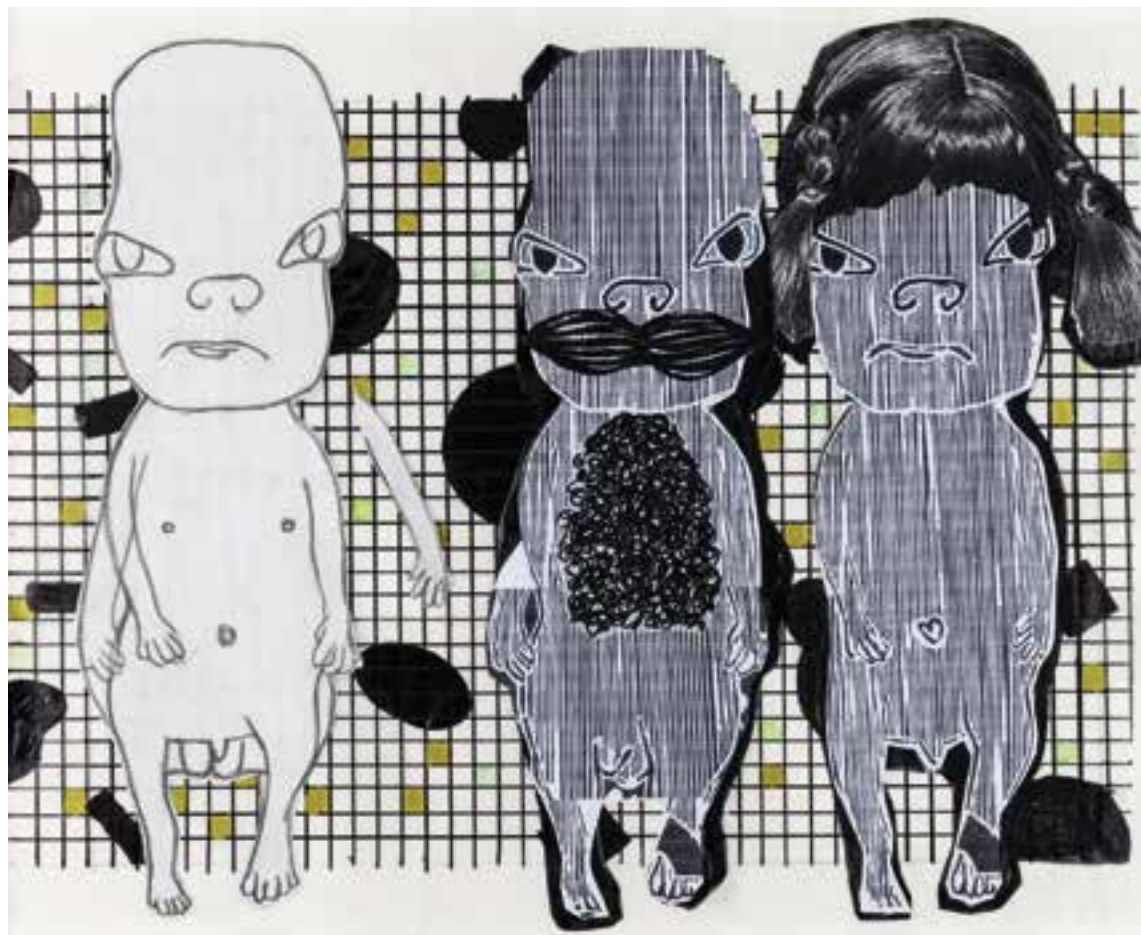

Cornelia Renz, Zampanò, 2009
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass
270 x 200 x 8cm

Cornelia Renz, L'origine et la fin du monde, 2009
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass,
270 x 200 x 8cm

Cornelia Renz, SeXY, 2018
kresba, koláž / drawing, collage
38 x 47 cm

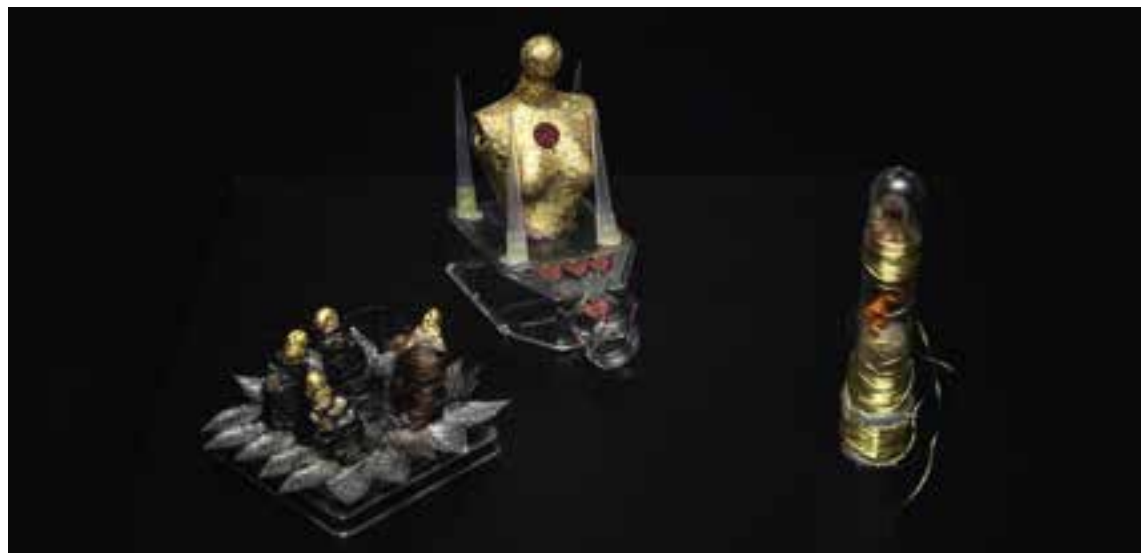
Cornelia Renz, Waschzwang, 2011
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass
270 x 200 x 8 cm

Belle Shafir, Japan Map, 2018
kniha, koňské žíně / book, horse hair
100 x 150cm

Belle Shafir, Eugenics, 2007
objects, mixed media

Belle Shafir, Eugenics, 2007
object, mixed media

Cornelia Renz, Self in Landscape, 2010
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass
120 x 180cm x 6cm

Belle Shafir, *The Color of Your Father's Eyes*, 2015
video, 3.27 min

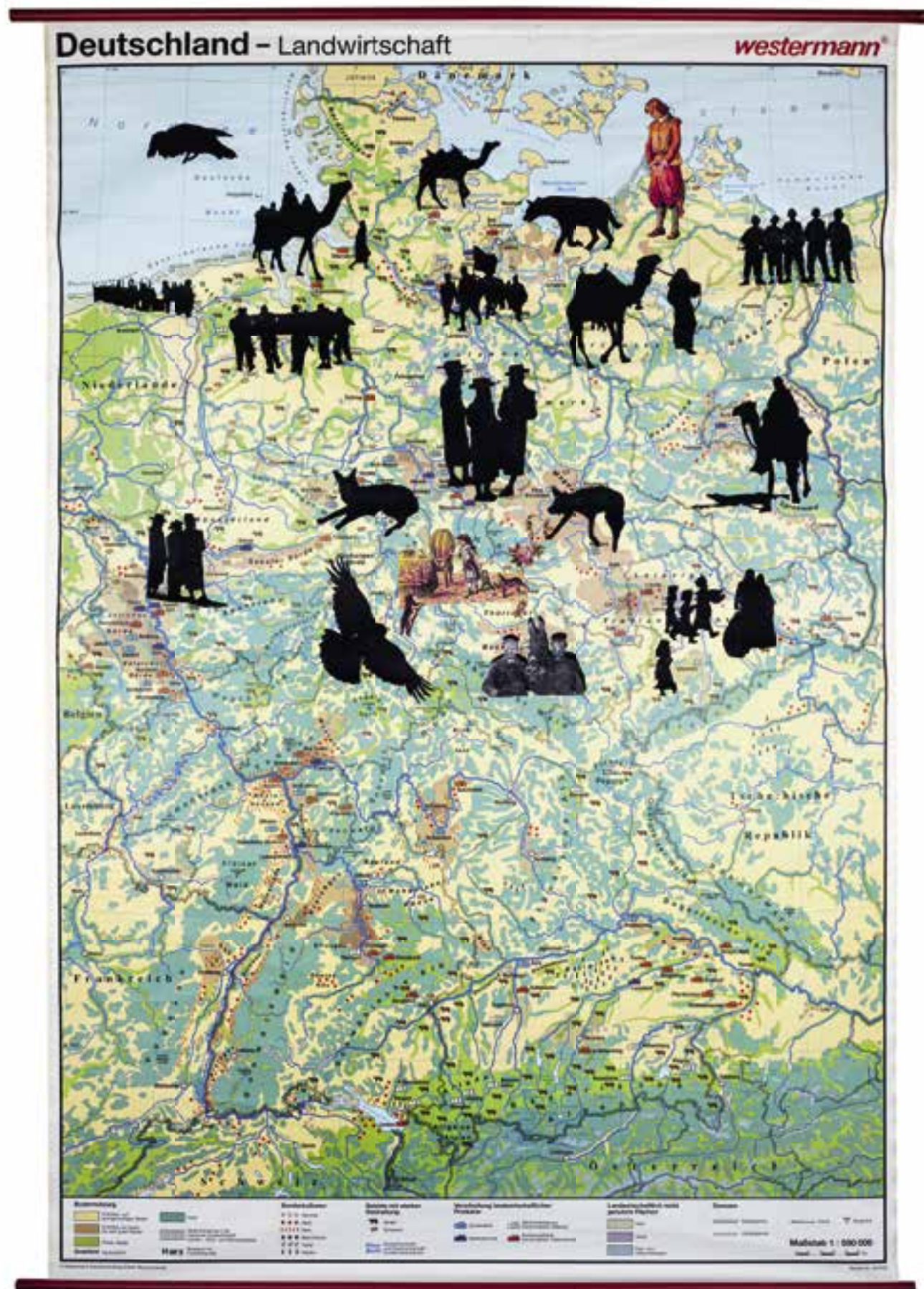
Belle Shafir, *Knitting Bodies*, 2009
voskovaná nit / wax thread

Cornelia Renz, Bunny, 2010
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass
120 x 190 x 6 cm

Cornelia Renz, Domov / Home, 2015
kresba, koláž / drawing, collage
34 x 40cm

Belle Shafir, Vše na co narazím / Whatever I encounter, 2018
koláž / collage
205 x 140cm

Cornelia Renz, Den za dnem. Do německého lesa / Day in, day out. To the German forest, 2017
linoryt / linocut
30 x 20cm

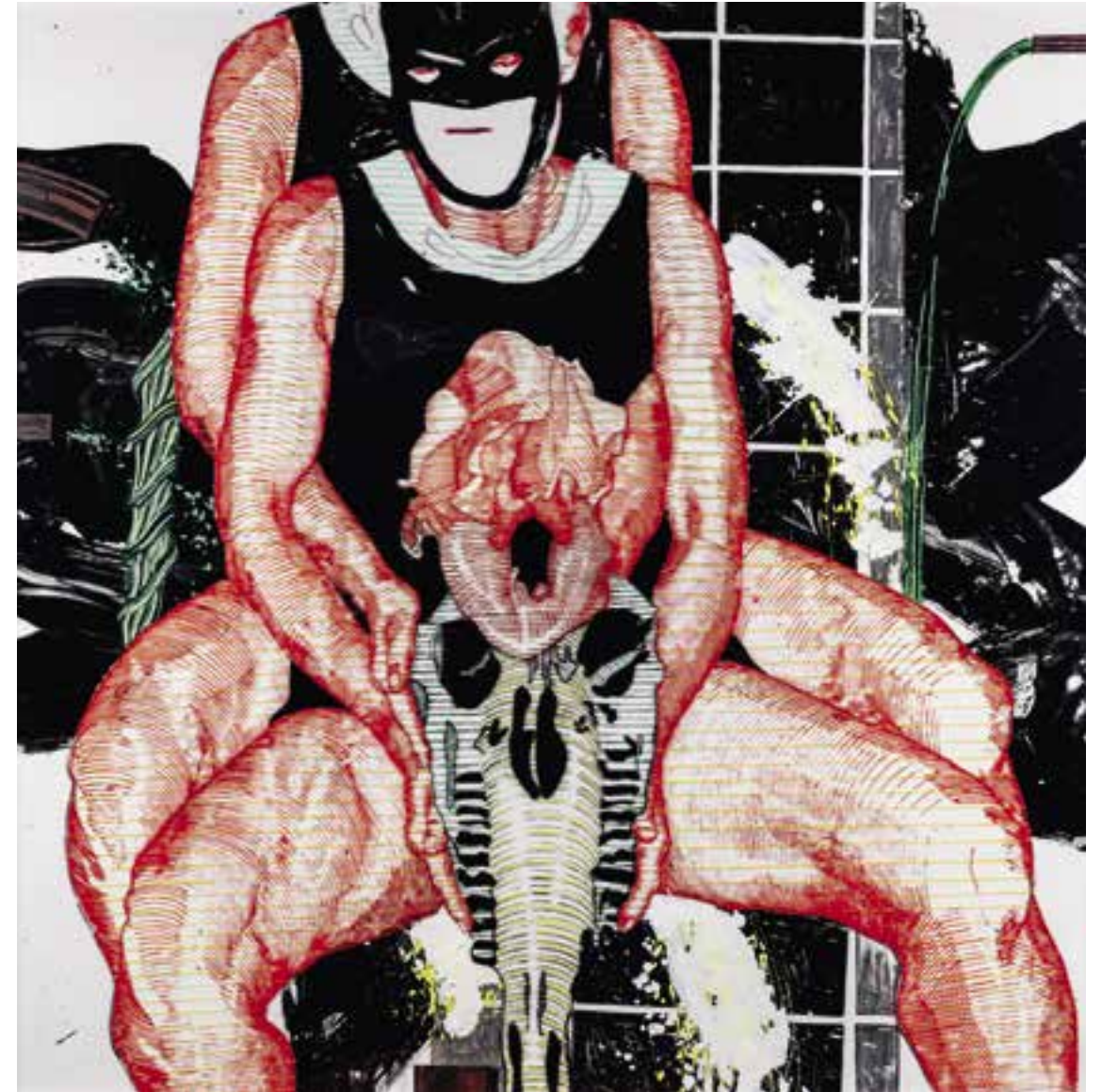
Cornelia Renz, Point of Origin, 2016
Video

Belle Shafir, *Wisdom of Japan*, 2018
slovník, koňské žíně / dictionary, horse hair
30 x 30 x 80 cm

Belle Shafir, Generation Legacy, 2019
instalace, spletané koňské žíně / installation, knitted horse hair

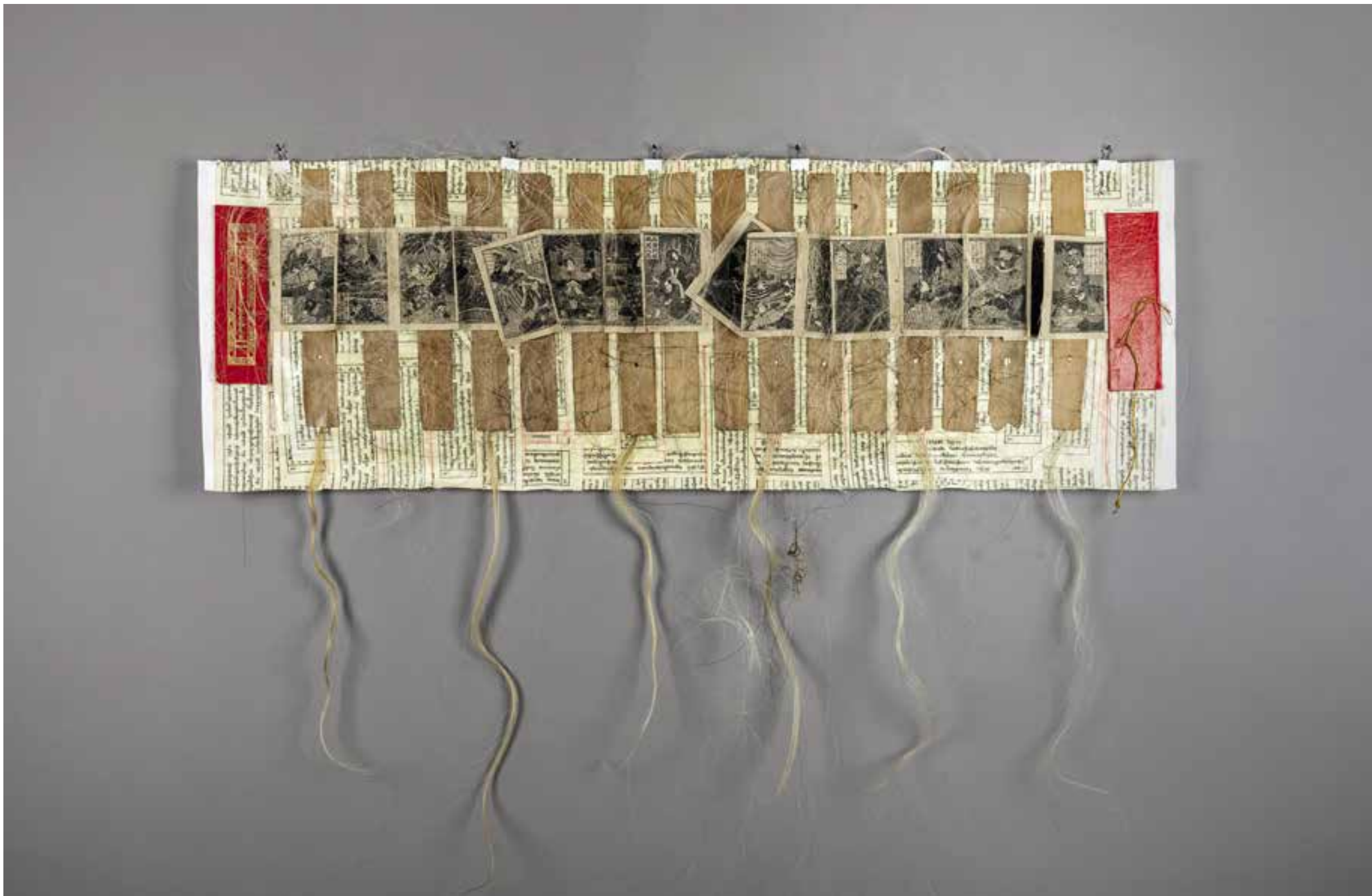

Cornelia Renz, *Twin-self*, 2015
pigmentové fixy, akrylátové sklo / pigment marker, acrylic glass
100 x 100 x 6cm

Belle Shafir, Cestování mezi zeměmi / Travelling between Countries, 2019
mixed media
130 x 105 cm

Belle Shafir, Cestování mezi zeměmi / Travelling between Countries, 2019
mixed media
110 x 135 cm

Cornelia Renz, Zschidunk, 2015
kresba, koláž / drawing, collage
30 x 40cm

Belle Shafir, Kterou cestou? / The Road to?, 2018
koláž / collage
205 x 185 cm

Cornelia Renz, Akademie Renz. Pěšinka / Academy Renz. Crest Level, 2017
kresba, koláž / drawing, collage
30 x 21 cm

Belle Shafir, Mezi vrstvami času / In-between the Layers of Time, 2018
mixed media
50 x 50cm

Belle Shafir, Memory Wall Inhabited
performance, MuMo 2019

Belle Shafir, Generation Legacy, 2019
instalace, splétané koňské žíně / installation, knitted horse hair

Legenda in MeMoriám Dadja Altenburg Kohl

„Umění je strom, který má kořen v minulosti, kmen v přítomnosti a korunu v budoucnosti.“
Otto František Babler

Citát Františka Bablera je leitmotivem výstavy „Legenda in MeMoriám“. Museum Montanelli často vyhledává projekty s dějinným a psychologickým přesahem.

Ve spolupráci s izraelským kurátorem Hagaiem Segevem jsme vyzvali umělkyně Belle Shafir a Cornelií Renz k naplnění našeho kurátorského záměru a zapůjčení prací na téma reflexe životních vzpomínek, které obě ve své tvorbě zpracovávají. Ty jsou přirozeně vázány také na minulost jejich rodičů a prarodičů, na jejich zpětnou vazbu a osobní reakce v průběhu života každé z nich a na přehodnocení prožitků z doby osobnostního zrání. Obě ženy jsou vyzrálé umělkyně. Jak Cornelia Renz, tak i Belle Shafir jsou silné osobnosti s mnohaletou výtvarnou zkušeností a mají za sebou řadu samostatných i skupinových výstav. Setkání s kurátorem Hagaiem Segevem nás obohatilo o seznámení právě s Belle Shafir, která tak mohla společně s námi a s Cornelií Renz, zastoupenou již dlouhá léta ve sbírce Musea Montanelli, vytvořit projekt, ježž jsme nazvali „Legenda in MeMoriám“. Spojuje tři země – Izrael, Německo a Českou republiku.

Přestože se obě umělkyně narodily v Německu, má každá z nich rozdílnou rodinnou historii. Zatímco Corneliie pochází z rodiny německé a střídavě žije v Německu a Izraeli, Belle se narodila v židovské rodině, která přežila několik koncentračních táborů a zůstala v Německu. Belle později odešla do Izraele, kde doposud žije. Umělecký projev obou umělkyň je velmi rozdílný, paradoxně ale podobný v projevu náročného, vrstveného uspořádání použitých materiálů. Jako by obě hledaly a potvrzovaly, že naše podvědomí je složitý systém, ve kterém se vzpomínky a řešení životních situací prolínají, opakují a tím mění konstelace, z nichž se během života formují další rozdílné a mnohočetné úrovně. Tato variabilita se v procesu zrání a individualizace samozřejmě adekvátně vztahuje na náš život psychický, duševní i duchovní. Zároveň legitimizuje nárok každého z nás na proměnu, změnu názoru a opravňuje nás najít nový životní směr či smíření a uzdravení.

Cornelie většinou pracuje a kreslí pigmentem na dvě vrstvy akrylových desek, které nakonec spojí. Obě desky jsou bohatě zpracovány složitými kresbami, jež do sebe po spojení zapadají. Její strukturované a kritické myšlení je sofistikované a intelektuální. Opírá se o konkrétní znalosti dějin, historie umění, ale i o vnímavé pozorování současných proměn společnosti. K politickým problémům se staví emancipovaně, kriticky, analyticky a nekompromisně. Na těžkých velkoformátových obrazech volí výrazné barvy – například rudé a zelené postavy konkurují černým a žlutým bytostem, zvířatům, pololidem a polobohům, uspořádání je podivné, složené z několika dějinných období. Mnohdy jsou to výjevy surrealistické, jindy klasické i futuristické nebo komiksové. Všechny do sebe zaklíněné v podivném reji fantastických individuí připomínajících díla Bosche či Goyi, často s feministickým či sexistickým, ironickým kontextem. Linka její kresby je zkušená, jistá a čistá. Corneliie neváhá provokovat a ptát se: Proč věříme, v co věříme? Proč jsme, jací jsme? Ukazuje, že dobře ví, že jsme postproduktem novodobých dějin, nejen výchovy našich rodičů, kultury, postmoderny, rocku, popu a virtuality, ale zároveň i obětmi poválečné generace reklamy (v díle „Waschzwang“) a materiálních extrémů přebytku či nedostatku. Především jsme však generace zasažená absencí bezprostřední, ničím nezatížené rodičovské lásky. Nezapomínejme, že poválečná generace našich rodičů v sobě nese dějinné hrůzy druhé světové války. V různých obrazových kombinacích Corneliie provokuje otázkami rafinovaně skrytými do světa pohádek (obraz „Bunny“), ale i Freudovy psychoanalýzy a neváhá vyřknout surové pravdy, jako by nezapřela zemité a analytické geny svých německých předků v oborech filozofie a psychologie, s nimiž neváhá vstoupit do kritického diskurzu. S neúprosností bystrého pozorovatele nám předkládá složitě analýzy. Její feministické úsilí (obraz „L’origine et la fin du monde“) a kritické narážky na falešné a narcistní lidské povahy znázorňují hořkost nad fašizujícími (obraz „Zampano“) a nenávisťnými tendencemi v dnešní společnosti (video „Point of Origin“) a prozradí její široký přesah a hlubokou znalost lidské duše.

Belle zcela jiným způsobem, ale s o nic menší intenzitou a na jiné úrovni – tam, kam proniknou pouze duše citlivé a prodchnuté dobrou vůlí –, zpracovává vrstvy japonských papírů, deníků, knih či map a skládá fiktivní i pravdivé příběhy do estetických formací a koláží. Objekty a obrazy tvoří z materiálů, které nevybírá cíleně, ale intuitivně. Jako slepec sahá v duchu po svých představách, jako by létala vzduchem, sestupuje na zem a vybírá předem vysněný materiál. Belle pracuje převážně podvědomě, horečně a instinktivně, nechá se unášet vzpomínkami na svou rodinu a vztahy, i ty pomyslné, ve snaze najít v nekonečném nebeském prostoru odpovědi na otázky, které dříve hledala pouze sama pro sebe. Tentokrát, téměř jako prorok či moudrá vědma, je hledá zástupně pro celé lidstvo. Její bytostně čistá a pravdivá láska a tolerance, empatie a blízkost k člověku, respekt k všemu živoucímu vytváří umělecká, haptická díla, která jsou křehká, jako modlitba za naše předky zbavené násilné života v krutém minulém století. Obrovský respekt a obdiv k pravdivému projevu, v potřebě ochraňovat a hýčkat milované osoby, se zde naprosto přirozeně setkává s její touhou tvořit performance v podobě asijského tance „butō“, jemuž se učila a stále učí od japonských mistrů. To jí umožňuje vlastním tělem vstupujícím do prostoru vyjádřit své pocity, pomyslně vkročit do minulosti v analytickém, pomalém tělesném pohybu a obejmout své zemřelé předky. Ve snaze dotknout se lidských bytostí, byť pouze nakreslených, připomíná při své performanci schopnost a potřebu tělesné komunikace mezi lidmi, kterou mnozí z nás podceňují. Ve videu „What is the color of your father’s eyes?“ Belle připomíná, jak málo si všímáme osob nám blízkých a jaké otázky si klademe, když naše nejbližší ztrácíme. Koňskými žíněmi, jež vrství, háčkuje a splétá, procházíme do světa jejího vlastního dětství, které si Belle vybavuje právě pracemi z tohoto organického a mnohovrstevného biologického materiálu.

Díla obou umělkyň se v prostoru muzea spojují v estetické rovině, jejich racionalita a emocionalita skýtá komplexní výpověď. Obě náhle hovoří stejnou řečí. Práce obou žen do sebe zapadají zcela organicky a tak silně, že vytváří imaginární vzpomínku na dětství snad každého z nás. Belle ve zdech muzea propojuje naši a předešlou generaci a my si uvědomujeme, jak často se příslušníci první poválečné generace vyhýbali jasné řeči o minulosti, a především o tom, co prožili. Nicméně tato rodinná tajemství, ač nevyslovena přímo, zůstávala v rodině vždy přítomna. To pak některé příslušníky druhé generace vedlo k otevírání těchto témat, a to nejen v rámci uspořádání vlastního života. V některých rodinách jsou témata holocaustu i jiných obdobných traumat schopni otevřít až příslušníci třetí generace. Podle terapeutů a psychologů je důležitým fenoménem to, že příslušníci druhé generace často neprošli takzvanou generační separací. Se svými rodiči žijí často ve vztahu ambivalentní symbiózy. Buď rodiče nekomunikovali, a tím zůstával jejich život pro děti nevyřčenou záhadou (což mohlo později vést k potřebě dětí se dozvědět pravdu jinde), nebo naopak své děti nevědomě zatěžovali rozváděním hrůzných prožitků. Nedokončená separace pak dětem brání naplno prožívat partnerské a rodičovské vztahy. Vztah k rodičům a řešení jejich osudu často převládá natolik, že ostatní vztahy neuspějí a mohou se snadněji rozpadat. Členové rodiny jsou k sobě poutáni spíše úzkostí než blízkostí. Příslušníci druhé generace tak mnohdy postrádají schopnost intimní komunikace a schopnosti sdělovat vlastní emoce. Mnohdy se role v rodině otočily. Děti se pokoušely pomoci rodičům zbavit se prožité bolesti a utrpení, přinést jim útěchu, a tak se leckdy staraly o rodiče, například i během depresivních či úzkostných stavů. Nezanedbatelnou roli hraje i to, že rodiče od svých dětí někdy očekávali vděk za to, že byly ušetřeny všech hrůz, mnohdy je chtěli před těmito hrůzami ochránit, a proto mlčeli. Následně děti často získaly pocit, že jejich problémy ve srovnání s příkořím rodičů nic neznamenají a je lepší si nestěžovat. Některé děti například mluví o tom, že cítí potřebu ospravedlnit svou existenci. Někdy tím, že na sebe uvalí stejně zatěžující zkušenost, vyvolanou například poruchami příjmu potravy, jindy přehnanou a neadekvátní péčí o rodiče či děti a z ní pramenícími depresemi.

Vyvstává otázka, co bychom mohli udělat, aby dědictví traumatických událostí nebylo předáváno na další generace. Jedním z otazníků při úvahách na téma vyrovnávání se s traumaty zůstává: proč někteří lidé po prožití traumatu nedokáží v životě obstát, zatímco jiní, kteří zjevně trpěli ještě více, se zdají být schopni něco udělat a někam se posunout? Ohledně léčby traumatu dětí či dospělých mezi odborníky panují různé názory – od skepse, že trauma nelze nikdy zcela napravit, až k přehnaným očekáváním náhlého uzdravení. Pravda je asi někde uprostřed. Traumatizovaný člověk se může v rámci

terapie posunout dále, uzdravit a získat zpět ztracenou identitu. Následně pak potíže na své děti nemusí přenášet vůbec nebo jen ve „zředěné“ formě. Alice Millerová mluví o tom, že dědictví destruktivity předávaného z generace na generaci se lze zbavit pomocí tzv. „emocionálního uvědomování“. Teprve když traumatizovaný dospělý uzná tragiku své životní zkušenosti, může své trauma začít integrovat do svého života a tím předejít tomu, aby je přenášel na děti. Je proto nutné uchopit každou příležitost šířit vědomí o těchto psychosociálních problémech a zátěžových situacích, kterých má jistě každá generace celou řadu. Tragédie minulého století zatím zůstávají nepřekonány. Hrůzy, jež se udály, a především jejich následky, musíme našim potomkům přiblížit jako varovný signál. Umění je totiž jednou z cest, která pomáhá odhalovat i hojit; může poskytovat útěchu a příležitosti k setkávání a sblížení. Prozatím žijeme v době, kdy generace našich dětí není zatížena válkami, alespoň tedy zde v Evropě. Nechť tato generace uchopí šanci šířit společně s námi, svědky traumat našich rodičů a prarodičů, zkušenosti minulých generací, zkušenosti předané, a zamezit tak v budoucnu depresím a neurózám pramenícím z minulých zločinů. Postavme se čelem snaze diktátorských režimů o manipulaci, pojďme společně diskutovat o nebezpečích, která na nás číhají, hovořme o taktikách vytvořených zrůdnými politickými seskupeními. Máme se z čeho poučit.

Legenda in MeMoriām Dadja Altenburg Kohl

*„Kunst ist ein Baum, der seine Wurzeln in der Vergangenheit hat, seinen Stamm in der Gegenwart und seine Krone in der Zukunft.“
Otto František Babler*

Das Zitat von Otto František Babler ist das Leitmotiv der Ausstellung „Legenda in MeMoriām“. Die Projekte des Museums Montanelli beschäftigen sich oft mit Geschichte und Psychologie. In Zusammenarbeit mit dem israelischen Kurator Hagai Segev haben wir die Künstlerinnen Belle Shafir und Cornelia Renz für unser Ausstellungskonzept um Arbeiten zum Thema „Reflektion von Lebenserinnerungen“ gebeten, das beide in ihren Werken verarbeiten. Diese sind natürlich auch an das Leben ihrer Eltern und Großeltern gebunden, an ihr Feedback und persönliche Reaktionen im Verlauf des Lebens der beiden und an die Umbewertung von Erlebnissen aus der Zeit der Reifung ihrer Persönlichkeit. Beide Frauen sind reife Künstlerinnen. Sowohl Cornelia Renz als auch Belle Shafir sind starke Persönlichkeiten mit langjährigen Erfahrungen in der Kunst, die eine Reihe von Einzel- und Gruppenausstellungen vorgestellt haben. Durch Hagai Segev haben wir Belle Shafir kennengelernt, die so gemeinsam mit uns und mit Cornelia Renz, die schon lange Jahre in der Sammlung des Museum Montanelli vertreten ist, ein Projekt entwickeln konnte, das wir „Legenda in MeMoriām“ genannt haben. Es verbindet drei Länder – Israel, Deutschland und die Tschechische Republik.

Beide Künstlerinnen wurden in Deutschland geboren, ihre Familiengeschichten unterscheiden sich stark. Während Cornelia aus einer deutschen Familie stammt und abwechselnd in Deutschland und Israel lebt, ist Belle die Tochter einer jüdischen Familie, die mehrere Konzentrationslager überlebt hat und in Deutschland geblieben ist. Belle ging später nach Israel, wo sie bis heute lebt. Der künstlerische Ausdruck der beiden Künstlerinnen unterscheidet sich stark, paradoxerweise ähnelt er sich jedoch in dieser Ausstellung in der anspruchsvollen Verarbeitung der Materialien in verschiedenen Schichten. Es ist, als suchten und fänden beide die Bestätigung dafür, dass unser Unterbewusstsein ein kompliziertes System ist, in dem sich Erinnerungen und Lösungen für Lebenssituationen durchdringen, wiederholen und dadurch ihre Konstellation ändern, aus der während des Lebens weitere unterschiedliche und vielzählige Schichten entstehen. Diese Variabilität bezieht sich im Prozess der Reifung und Individualisierung natürlich entsprechend auf unser psychisches, geistiges und geistliches Leben. Gleichzeitig legitimiert sie den Anspruch eines jeden von uns auf Verwandlung und Meinungsänderung, sie berechtigt uns, unser Leben neu auszurichten, uns zu versöhnen und zu gesunden.

Cornelia arbeitet und zeichnet meist mit Pigment auf zwei Schichten von Akrylplatten, die sie anschließend verbindet. Beide Platten werden mit vielen komplizierten Zeichnungen versehen, die sich nach der Verbindung zu einem Ganzen zusammenfügen. Ihr strukturiertes und kritisches Denken ist umfassend und intellektuell. Es stützt sich auf konkrete Geschichtskenntnisse, Kunstgeschichte, aber auch auf eine aufmerksame Beobachtung der aktuellen Wandlungen in der Gesellschaft. Politischen Problemen stellt sie sich emanzipiert, kritisch, analytisch und kompromisslos gegenüber. Auf schweren, großformatigen Bildern wählt sie kräftige Farben – zum Beispiel konkurrieren rote und grüne Figuren mit schwarzen und gelben Wesen, Tieren, Halbmenschen und Halbgöttern. Ihre Aufstellung ist rätselhaft und setzt sich aus mehreren Zeitaltern der Geschichte zusammen. Oftmals sind die Szenen surreal, anderswo klassisch und futuristisch oder comic-haft, alles in sich verschränkt in einem sonderbaren Reigen fantastischer Individuen, die an die Werke von Bosch und Goya erinnern, oft mit einem feministischen oder sexistischen, ironischen Subtext. Die Linien ihrer Zeichnungen sind erfahren, sicher und rein. Cornelia zögert nicht zu provozieren und zu fragen: Warum glauben wir, woran wir glauben? Warum sind wir so, wie wir sind? Sie zeigt, dass sie genau weiß, dass wir ein Postprodukt der neuzeitlichen Geschichte sind, nicht nur der Erziehung unserer Eltern, Kultur, Postmoderne, Rock, Pop und Virtualität, sondern gleichzeitig auch Opfer der Nachkriegsgeneration der Werbung (im Werk „Waschzwang“) und materieller Extreme von Überfluss und Mangel. Insbesondere sind wir jedoch eine Generation, die vom Fehlen unmittelbarer, durch nichts belasteter elterlicher Liebe gezeichnet ist. Wir dürfen nicht vergessen, dass die Nachkriegsgeneration unserer Eltern die geschichtlichen Schrecken des 2. Weltkriegs in sich trägt. In verschiedenen Bildkombinationen provoziert Cornelia mit Fragen, die raffiniert in einer Märchenwelt versteckt sind (Bild „Bunny“), aber auch mit Freudianischer Psychoanalyse. Sie zögert auch nicht, rohe Wahrheiten auszusprechen, als trage sie in sich die kernigen und analytischen Gene ihrer deutschen dichtenden und denkenden Vorfahren, mit denen sie ohne zu zögern in einen kritischen Diskurs tritt. Mit der Unerbittlichkeit des scharfsinnigen Beobachters legt sie uns komplizierte Analysen vor. Ihre feministischen Anstrengungen (Bild „L’origine et la fin du monde“) und kritischen Anspielungen auf das falsche und narzisstische menschliche Wesen veranschaulichen Verbitterung über Tendenzen zu Faschistisierung (Bild „Zampano“) und Hass in der heutigen Gesellschaft (Video „Point of Origin“) und lassen ihren Überblick und ihre tiefen Kenntnisse der menschlichen Seele erahnen.

Belle verarbeitet auf ganz andere Weise, aber mit nicht weniger großer Intensität und auf anderer Ebene – auf die nur empfindliche und von gutem Willen durchtränkte Seelen gelangen – Japanpapier, Tagebücher, Bücher und Karten und komponiert fiktive und wahre Geschichten zu ästhetischen Formationen und Collagen. Die Objekte und Bilder erschafft sie aus Materialien, die sie nicht gezielt, sondern intuitiv auswählt. Wie eine Blinde greift sie im Geiste nach ihren Vorstellungen, als ob sie durch die Luft fliegen würde, steigt dann auf die Erde herab und sucht das vorher erträumte Material aus. Belle arbeitet unterbewusst, fiebrig und instinktiv, sie lässt sich von – auch imaginären – Erinnerungen an ihre Familie und Beziehungen in dem Versuch davontragen, im unendlichen Himmelsraum Antworten auf Fragen zu finden, die sie früher nur allein für sich gesucht hatte. Dieses Mal, fast schon als Prophetin oder weise Seherin, sucht sie diese stellvertretend für die gesamte Menschheit. Ihre im Wesen reine und wahrhafte Liebe und Toleranz, Empathie und Nähe zum Menschen, der Respekt vor allem Lebenden bildet künstlerische, haptische Werke, die zart wie ein Gebet für unsere Vorfahren sind, die im grausamen letzten Jahrhundert gewaltsam den Tod fanden. Umfassender Respekt und Bewunderung für den wahrhaftigen Ausdruck, im Bedürfnis, geliebte Personen zu schützen und zu verwöhnen, trifft hier absolut natürlich auf ihr Verlangen, eine Performance in Form des asiatischen Butō-Tanzes zu schaffen, den sie von japanischen Meistern gelernt hat und weiter lernt. Das ermöglicht es ihr, ihre Gefühle mit dem eigenen Körper im Raum auszudrücken, imaginär mit einer analytischen, langsamen Körperbewegung in die Vergangenheit zu schreiten und ihre verstorbenen Vorfahren zu umarmen. Im Bemühen, menschliche Wesen zu berühren, seien es auch nur gezeichnete, erinnert sie bei ihrer Performance an die Fähigkeit und die Notwendigkeit der körperlichen Kommunikation zwischen den Menschen, die viele von uns unterschätzen.

Im Video „What is the color of your father’s eyes?“ [Welche Augenfarbe hat Dein Vater?] erinnert Belle daran, wie wenig wir unsere Nächsten wahrnehmen und welche Fragen wir uns stellen, wenn wir sie verlieren. Durch Rosshaar, dass sie schichtet, verhäkelt und verstrickt, kehren wir in die

Welt ihrer eigenen Kindheit zurück, an die sich Belle gerade durch Werke aus diesem organischen, vielschichtigen biologischen Material erinnert.

Die Werke beider Künstlerinnen verbinden sich in den Museumsräumen auf ästhetischer Ebene, ihre Rationalität und Emotionalität birgt eine komplexe Aussage. Beide sprechen plötzlich die gleiche Sprache. Die Arbeiten beider Frauen fügen sich ganz organisch und so stark zusammen, dass sie eine imaginäre Erinnerung an die Kindheit von praktisch jedem von uns bilden. Belle verbindet innerhalb der Mauern des Museums unsere und die vorangegangene Generation, und wir werden uns bewusst, wie oft die Angehörigen der ersten Nachkriegsgeneration klare Worte über die Vergangenheit und insbesondere darüber, was sie erlebt hatten, vermeiden. Nichtsdestotrotz sind diese Familiengeheimnisse, obwohl sie nicht direkt angesprochen wurden, in der Familie allgegenwärtig. Das bringt manche in der zweiten Generation dazu, sich mit diesen Themen zu beschäftigen, und zwar nicht nur im Rahmen der Gestaltung des eigenen Lebens. In einigen Familien können Themen wie der Holocaust und ähnliche Traumata erst von Angehörigen der dritten Generation angesprochen werden. Therapeuten und Psychologen zufolge ist ein wichtiges Phänomen, dass Angehörige der zweiten Generation oft keine sogenannte Separation von der vorhergehenden Generation durchlaufen haben. Sie haben oft eine ambivalent-symbiotische Beziehung zu ihren Eltern. Entweder haben die Eltern nicht kommuniziert, und daher bleibt ihr Leben für die Kinder ein unausgesprochenes Rätsel (was später dazu führen kann, dass die Kinder die Wahrheit anderswo suchen), oder im Gegenteil – sie belasteten die Kinder unbewusst durch die Erzählung schrecklicher Erlebnisse. Die unvollendete Separation verhindert dann, dass die Kinder die Partner- oder Elternbeziehungen vollständig ausleben. Die Beziehung zu den Eltern und die Lösung ihres Schicksals dominiert so stark, dass alle anderen Beziehungen nicht von Erfolg gekrönt sind und schneller zerfallen. Die Familienmitglieder verbindet eher Angst als Nähe. Die Angehörigen der zweiten Generation lassen so oft die Fähigkeit der intimen Kommunikation und die Fähigkeit, die eigenen Emotionen mitzuteilen, missen. Oft haben sich die Rollen in der Familie umgekehrt. Die Kinder versuchten, den Eltern die erlittenen Schmerzen und das durchlebte Leid abzunehmen, sie zu trösten, und so kümmerten sie sich bisweilen um ihre Eltern, zum Beispiel in Depressions- und Angstphasen. Eine nicht zu vernachlässigende Rolle spielt auch, dass die Eltern manchmal von ihren Kindern Dank dafür erwarteten, dass ihnen all die Schrecken erspart geblieben sind; oft wollten sie ihre Kinder vor diesen Schrecken schützen, und daher schwiegen sie. Anschließend erhielten die Kinder das Gefühl, dass ihre Probleme im Vergleich zu den Unbilden der Eltern nicht von Bedeutung sind und es besser ist, sich nicht zu beschweren. Einige Kinder sprechen zum Beispiel davon, dass sie das Bedürfnis haben, ihre Existenz zu rechtfertigen. Manchmal dadurch, dass sie die gleichen belastenden Erfahrungen auf sich laden, z. B. durch Ernährungsstörungen oder durch übertriebene oder inadäquate Pflege von Eltern oder Kindern und daraus resultierende Depressionen.

Es erhebt sich die Frage, was man tun kann, damit das Erbe von traumatischen Ereignissen nicht an die nächste Generation weitergegeben wird. Eines der Fragezeichen bei den Überlegungen zum Thema der Verarbeitung von Traumata bleibt: Warum kommen einige Menschen nach dem Durchleben eines Traumas nicht mit dem Leben zurecht, während andere, die offensichtlich mehr gelitten haben, in der Lage zu sein scheinen, etwas dagegen zu tun und weiterzukommen? Zur Behandlung von Traumata bei Kindern und Erwachsenen unterscheiden sich unter den Experten die Geister – von der Skepsis, dass ein Trauma nie gänzlich geheilt werden kann, bis hin zu überzogenen Erwartungen einer plötzlichen Gesundung. Die Wahrheit liegt vermutlich irgendwo dazwischen. Ein traumatisierter Mensch kann im Rahmen einer Therapie vorankommen, gesunden und seine verlorene Identität zurückgewinnen. Anschließend muss er seine Beschwerden überhaupt nicht oder nur in sehr „verdünnter“ Form an seine Kinder weitergeben. Alice Miller spricht davon, dass das Erbe der Destruktivität, das von Generation zu Generation weitergegeben wird, mit sogenannt „emotionalen Bewusstwerdung“ überwunden werden kann. Erst wenn der traumatisierte Erwachsene die Tragik seiner Lebenserfahrungen anerkennt, kann er beginnen, das Trauma in sein Leben zu integrieren und dadurch verhindern, dass er es auf seine Kinder überträgt. Es muss daher jede Gelegenheit ergriffen werden, das Wissen um diese psychosozialen Probleme und Belastungssituationen zu verbreiten, von denen sicherlich jede Generation eine ganze Reihe hat. Die Tragödien des vergangenen Jahrhunderts

bleiben auch weiterhin unüberwunden. Die Schrecken, die geschehen sind, und insbesondere ihre Folgen müssen wir unseren Nachfahren als Warnsignal näherbringen. Die Kunst ist nämlich einer der Wege, die bei der Aufdeckung und Heilung helfen, sie kann Freude und Gelegenheiten zu Treffen und Annäherung bringen. Noch leben wir in einer Zeit, in der die Generation unserer Kinder nicht von Kriegen belastet ist, zumindest nicht hier in Europa. Möge diese Generation die Chance ergreifen, gemeinsam mit uns, den Zeugen der Traumata unserer Eltern und Großeltern, die Erfahrungen – weitergegebene Erfahrungen – vergangener Generationen zu verbreiten und so in Zukunft Depressionen und Neurosen vorzubeugen, die aus vergangenen Verbrechen entspringen. Bieten wir den Manipulationsbemühungen der diktatorischen Systeme die Stirn, diskutieren wir gemeinsam über die Gefahren, die auf uns lauern, sprechen wir über die Taktiken, die von extremen politischen Gruppierungen genutzt werden. Wir haben genügend Beispiele, aus denen wir lernen müssen.

Legenda in MeMoriam Dadja Altenburg Kohl

“Art is a tree with its roots in the past, its trunk in the present and its crown in the future.”
Otto František Babler

The quote by František Babler is the leitmotif for the exhibition called “Legenda in MeMoriam”. Museum Montanelli often looks for projects having historical and psychological content. Together with the Israeli curator Hagai Segev, we invited artists Belle Shafir and Cornelia Renz to participate in our programme and loan us works reflecting on life memory, a theme common to them both. Their works are naturally tied to their parents’ and grandparents’ past, feedback and the personal reactions throughout both artists’ lives, as well as the re-evaluation of experience from the time of personal maturing. Both women are mature artists. Cornelia Renz and Belle Shafir both have strong personalities and long-term experience in fine arts, having participated in many individual and group exhibitions. Our meeting with the curator Hagai Segev introduced us to Belle Shafir, which enabled us to create a project with her, and the artist Cornelia Renz, a long-time feature in Museum Montanelli’s collections. We named the project “Legenda in MeMoriam”. It connects three countries – Israel, Germany and the Czech Republic.

Both artists were born in Germany but their family histories are different. Cornelia comes from a German family and divides her time between Germany and Israel; Belle was born to a Jewish family, survivors of several different concentration camps who remained in Germany. Later, Belle moved to Israel where she lives today. Their artistic expression is very different but, paradoxically, also similar in the demanding, layered composition of the used materials. It is as if they both sought and confirmed that our subconscious is a complex system in which memory and the solutions to life situations diffuse, repeat and thus change the constellations which are the basis for multiple other levels throughout human lives. Naturally, throughout the process of maturing and individualisation, this variability relates to our psychological, mental and spiritual life. It also legitimises each individual’s right to transformation, change of opinion and authorises us to find new directions in life, reconciliation or healing.

Cornelia most often works with pigment and draws onto two layers of acrylic slabs which she then connects. Both are richly decorated with complex drawings which fit into each other after the slabs are connected. Her structured and critical thinking is sophisticated and intellectual. She relies on specific knowledge of world and art history as well as acute observation of current-day changes in society. She approaches political problems in a free-thinking, critical, analytical and non-compromising way. Her heavy, large-format paintings are in vivid colours – red and green figures compete with black and yellow beings, animals, half-people and demigods, the composition is sometimes surrealist, classical or comic-book inspired at other times. All are wedged into each other in a strange whirl of fantastical individuals reminiscent of the works by Bosch or Goya, often with feminist or sexist ironical context.

Her drawing line is experienced, sure-handed and clean. Cornelia does not hesitate to provoke and asks: Why do we believe what we believe? Why are we the way we are? She shows that she knows very well that we are a post-product of recent history, not only of our parents' upbringing, culture, post-modernism, rock, pop and virtuality, but we are also the victims of the post-war generation of advertising (in her work "Waschzwang") and the material extremes of excess or deprivation. Mainly, we are a generation affected by the absence of immediate, unburdened parental love. We must not forget that the post-war generation of our parents carries the historical horror of the Second World War. In different combinations of images Cornelia provokes, using questions artfully hidden in a fairy-tale world (the painting "Bunny"), as well as Freudian psycho-analysis, and doesn't hesitate to voice raw truths, as if she could not renounce the earthy and analytical genes of her German ancestors in the fields of philosophy and psychology, with whom she enters into critical discourse. With the implacability of a good observer, she presents complex analysis. Her feminist endeavour (the painting "L'origine et la fin du monde") and critical allusions to duplicitous and narcissistic human characters depict the bitterness felt over the fascist (the picture "Zampano") and hateful tendencies in today's society (the video "Point of Origin") and reveal the wide reach and a deep knowledge of human soul she possesses.

In a completely different way, with no less intensity but on a different level – where only sensitive souls imbued with good will may enter – Belle works with layers of Japanese paper, diaries, books or maps and composes fictitious and true stories into aesthetic formations and collages. She creates objects and images out of materials which are not chosen with a purpose but intuitively. Like a blind woman, she reaches for her ideas as if she were flying through air, she descends onto Earth and selects materials she had dreamt of. Belle works mainly subconsciously, frantically and instinctively, letting herself be carried away by memories of family and relationships, including the imaginary ones, searching the infinite celestial spaces for answers to questions she formerly only asked for herself. This time, almost like a prophet or a wisewoman, her search is for all of humanity. Her fundamentally pure and true love and tolerance, empathy and human closeness, her respect for everything living, serve to create haptic art which is fragile, like a prayer for our forefathers who have lost their lives violently during the cruel 20th century. Here, great respect and admiration for true expression and the need to protect and coddle loved ones naturally combine with her longing to create a butō-like performance, which she has been studying under Japanese masters. This way, she can use her own body, entering the space, to express her feelings, take an imaginary step into the past in an analytical, slow physical movement, and embrace her dead ancestors. In an effort to touch human beings, even if only painted ones, her performances remind us of the ability and need for physical communication among people, underrated by many. In her video entitled "What is the colour of your father's eyes?" Belle reminds us how little we notice the people closest to us and the questions we ask when we lose them. Through horsehair braids, layered, crocheted and woven together, we enter the world of her own childhood, which Belle reminisces about through works created out of this organic and multilayered biological material.

In the museum space, the work of both artists connects on an aesthetic level, their rationality and emotionality become a complex message. Both suddenly speak the same language. The work of both women fits together organically and so strongly that they create an imaginary memory of childhood in each of us. Belle interconnects our generation with the previous one and we realise, how often the members of the first post-war generation avoided speaking about the past, especially about their experiences. These family secrets, even though never spoken directly, remained forever present within the family. This led some of the members of the second generation to open these themes, and not only in terms of their own life arrangements. In some families, holocaust or similar trauma can only be discussed by the third generation. According to therapists and psychologists, the fact that the second generation often never experiences the so-called generation separation is an important phenomenon. They live in an ambivalent symbiosis with their parents. Either the parents did not communicate, thus making their lives a mystery to the children (and sometimes forcing them to later try to find the truth elsewhere), or inadvertently put a great burden on the children by prevaricating on the horrors they had lived. The unfinished separation prevents the children from living their

own partnerships and parental relationships to the full. The relationship with the parents and the desire to deal with their destiny is often so dominant that it makes other relationships fragile and prone to failure. Family members are tied together by anxiety, rather than closeness. The second generation, then, often lacks the ability to communicate on an intimate level and talk about its own emotions. Often, the roles within the family were reversed as the children tried to alleviate the pain and suffering of the parents, bring them comfort, and often looked after them during fits of depression or anxiety. It is also important that some parents expected their children to be grateful that they had been spared the atrocities the parents had to go through; they wanted to protect their offspring from the horrors and elected to remain silent. Many children developed a feeling that their own problems were meaningless in comparison to those of their parents, and that they ought not to complain. Some admit to feeling the urge to justify their existence – sometimes by putting a similarly heavy burden upon themselves, such as eating disorders, other times by excessive care for the parents and resulting depression.

This begs the question: What can we do to prevent passing the heritage of traumatic experiences onto the next generation? When speaking of dealing with trauma, one wonders why some people who have undergone a traumatic event fail in their lives while others, who have clearly suffered even more, are able to move on? Experts on trauma treatment in adults and children are divided; some remain sceptical, arguing that trauma can never be fully healed, others are possibly too optimistic, expecting sudden and full recovery. The truth is probably somewhere in between. A traumatised person can make progress with therapy, heal and regain his or her lost identity. They may not subject their children to the burden at all or in a significantly "diluted" form. Alice Miller argues that the heritage of destructivity being passed from one generation to the next can be dispelled through what she calls "emotional awareness". Only when traumatised adults accept the tragic nature of their ordeal can they start integrating the trauma into their lives and prevent transferring it onto their children. It is therefore necessary to use every opportunity and share information about these psychosocial problems and stressful situations, which are surely abundant in every generation. The tragedies of the 20th century remain unsurpassed. The horrors that came to pass and their ramifications must be shown to our descendants as a warning. This is where art comes in; it is a way to reveal as well as heal; it can provide comfort and an opportunity to meet and bring people together. So far, we are lucky to have lived in a time when our children's generation remains unburdened by wars, at least here in Europe. May this generation seize the opportunity and join us, the witnesses of our parents' and grandparents' traumas, in spreading the awareness of our predecessors' experience. Let us prevent future depressions and neuroses stemming from crimes of the past. Let us face manipulation by dictatorial regimes and discuss the risks lurking for us, the strategies hatched by devious political groups. There is so much we can learn from.

Legenda in MeMoriam Hagai Segev

Vzpomínky mizí v pouhém okamžení. Sny jsou jako film, který se vytratí z paměti a často po sobě nezanechá žádnou konkrétní stopu. Výstava „Legenda in MeMoriam“ představuje několik děl pracujících se vzpomínkami a ztvárňuje konkrétní vize, myšlenky a podněty motivované vzpomínkami a tím, jak ovlivňují kulturní myšlení. Vystavovaná díla nabízí přístup, jak chápat měnící se časy, a prostřednictvím zobrazovaných témat otevírají diskuzi o základních kulturních tématech a o tom, jak se jejich vnímání proměňuje.

Architektonické dispozice Musea Montanelli jsou labyrintem místností a prostor, v němž člověk při procházení snadno ztratí orientaci – z jednoho sálu přejdete do druhého, vystoupáte po schodech, po dalších sejdete zase dolů, narazíte na slepou chodbu nebo z jedné místnosti nahlédnete do jiné v nižším patře. Tato výprava připomíná cestu lesem plným stínů, kde se za každým kmenem stromu skrývá jiné překvapení. Les je královstvím krásy, které nás naplňuje příjemným vzrušením, nezřídka však také úzkostí. Tajemství lesa je též tajemstvím legend, bájí a vzpomínek zasazených do prací Cornelie Renz a Belle Shafir.

Umělcova mysl je magickým, mytickým místem, v němž se formují spřádané obrazy, myšlenky a představy. Tyto vize se utváří na základě myšlenek pramenících z osobní i univerzální kulturní paměti. Les není jen skupina stromů na určitém kusu země a dílo přírody; je zároveň místem procházek a rozjímání, jehož hluboká zákoutí připomínají les autorské mysli. V tomto smyslu jde tak o místo prodchnuté kouzly a nevyřčenými příběhy. Právě příběhy přitom představují způsob, jak se vypořádat se strachem a nebezpečím.

Vzpomínky ovlivňují každého z nás. Vše, co si pamatujeme, je nashromážděno v příbězích, které vyprávíme sami sobě i svým přátelům: naše každodenní myšlenky, zejména pak ty, které tu umělci po sobě touží zanechat a o nichž chtějí rozproudit diskuzi se svými současníky. Výtvarné umění je zásobárnou myšlenek a vyprávění, na něž autoři chtějí poukázat s cílem veřejně je vyjádřit a informovat. Proto se obvykle jedná o kompozici prvků seskupených tak, aby společně líčily příběh a vyjadřovaly myšlenky. Myšlenky jsou jako vrcholná koláž, která patří k hlavním vyjadřovacím prostředkům používaným autorkami výstavy.

Les je nahromaděním přírodních jevů, spojen se zemí, specifickou atmosférou a bezpočtem rozličných příběhů vypravovaných lidmi. Příběhy a legendy jsou přitom základním kamenem umění. Umělci jsou vypravěči předávající vzpomínky a vědění, které během svého života nashromáždí.

Les dětství a mysli Belle Shafir můžeme nalézt v koňských žíních, které v útlém věku rozčesávala na rodinné koňské farmě v jižním Německu. Tyto vzpomínky upadly na dlouhé roky v zapomnění a teprve nedávno se znovu vynořily na povrch a našly si cestu do její tvorby. Silně se projevují v nových dílech pracujících přímo se žíněmi. Po dlouhá desetiletí koňské žíně ani rodinný statek v umění Belle Shafir nijak nefigurovaly. Teprve zralost jí dovolila vydat se zpět a začít ztvárňovat dávné vzpomínky. Otevřela rodinná alba, vyňala z nich fotografie a začala je klást na stůl, utvářejíc tak koláže vzpomínek. Tyto obrazy byly spojeny pomocí koňských žíní.

Umělecká díla pracující s koňskými žíněmi jako hlavním prostředkem lze dnes spatřit na stěnách galerie, zavěšená z vysokých stropů nebo všitá do stránek starých knih. Při využívání koňských žíní ve své umělecké tvorbě je Belle Shafir velmi vynalézavá. Vzpomínky z dětství se znovu vynořují do současnosti jako ztvárnění nejniternějších pocitů lásky prosycené úzkostí.

Umělkyně umístila jednu fotografii vedle druhé, překryla je poloprůsvitným papírem, chopila se popisovače a začala skicovat, obtahovat staré rodinné snímky z dob svého dětství. Obrázky zachycují setkání s přáteli, příbuznými a kolegy– obvyklou rodinnou interakci. Soubor pauzovacích papírů rekonstruuje celý život, zůstávají na něm však pouze obrysy. Podrobnosti jsou pryč, siluety vyjadřují jen základní povšechné vzpomínky uložené v paměti.

Náčrtky těchto vzpomínek se stávají fázovou animací, kde nehybné jednotlivé snímky na papíře ožívají pomocí zvukového pozadí tvořeného ruchem tržiště, jak si jej umělkyně pamatuje z města, kde vyrůstala.

Les koňských žíní, kterým návštěvníci mohou projít, je ve skutečnosti žíněnou oponou zavěšenou ze stropu galerie. Vyzývá k vnímání pohybu mezi žíněmi. Někteří budou možná nesví, jiní si tento prožitek vychutnají.

Videosnímek „Memory Wall Inhabited“ vyjadřuje snahu umělkyně prolomit zdi dějin i osobních vzpomínek a splynout se svou minulostí. Na stěnách galerie se promítají animované filmy, přičemž se podél nich zpomaleně pohybuje umělkyně ve snaze najít způsob, jak proniknout do reality promítané na stěnách. Je to zoufalý, snad až žalostný, leč přesto strhující pokus vkročit do minulosti a spojit se s ní. Jde o projev vazeb na vzpomínky a její minulý život – vábí, ale zároveň zůstávají nedosažitelné.

Tajuplný a magický les vytvořený Cornelií Renz má sice odlišnou, avšak v mnoha ohledech podobnou povahu. Velké a impozantní malby navazují na historické vyprávění liniemi, které utváří koláž historického vědomí. Paralelu však buduje nejen způsob ztvárnění, ale zejména obsah a projev paměti, který v době skýtá.

Cornelia Renz spojuje prvky z dřívějších děl německé a západní kultury a vytváří mnohovrstevný obraz dějin v podobě, která je veskrze současná. Obrazy jsou přímým pokračováním středověké tradice rytin a zobrazují náboženské výjevy související s historickými událostmi ale i legendy a báje o dávných hrdinech. Jejich cílem je znovu probudit zájem a vytvořit vzpomínku na lidi z dob minulých. Mnoho z těchto vzpomínek se váže k traumatickým událostem, neštěstím, válkám, mučedníkům a podobně. Vedle těchto univerzálních historických skutečností nalézáme však též komplexní osobní prvky. Řada postav má podobu umělkyně, mnohdy spojenou s aspekty genderového střetu, které odrážejí současné ideje feminismu.

Kompozice tvoří soubory založené na kolážích. Jde o nepředvídatelné spojení obrazů z různých příběhů. Hrdinové, zejména pak hybridní hrdinky, jsou vyobrazeny jako ženské tělo s mužskými genitáliemi nebo jako impozantní lidské tělo připomínající postavy v nadživotní velikosti z oslnivých období západní kultury, například „Tři Grácie“. Tyto tři zářné ženy však vzbuzují falešný dojem. Jsou svůdné, výmluvné a dramatické, současně však rozložené. Moc je spojena s pohromou, neštěstím a zkázou kultury.

Osobní vzpomínky Cornelie Renz jsou vzpomínkami společnosti hledající svou minulost a svůj smysl. Minulost, kterou mnozí vnímají optikou její velikosti a úspěchů. Umění však odhaluje zranitelnost a křehkost minulých obrazů poté, co nabydou současné formy. Cornelia Renz svým uměním klade otázky a zpochybňuje základní společenská dogmata. Pozorovatel je konfrontován s obrazy, na něž by řada z nás raději zapomněla. Autorka nabízí možnost postavit se tématům a scénériím, které často vytěsňujeme, přestože možnost hovořit o nich je velmi důležitá.

„Legenda in MeMoriam“ nabízí prostřednictvím umění Belle Shafir a Cornelie Renz osobní vhléd do témat paměti a historie. Obě umělkyně se narodily do německé kultury a jejich historických souvislostí. Osobní vzpomínky se prolínají s národními a univerzálními skutečnostmi. Pohroužení se do minulosti a úvahy nad tím, co si z ní můžeme odnést pro naši současnost, jsou rysy, které spojují umění obou dvou.

Legenda in MeMoriAm Hagai Segev

Erinnerungen verblassen blitzschnell. Träume sind wie ein Film, der aus dem Gedächtnis gelöscht wird und häufig keine konkreten Beweise hinterlässt. Die Ausstellung „Legenda in Memoriam“ zeigt einige dieser auf Memoiren basierenden Visuals. Konkrete Visionen, Gedanken und Darstellungen nehmen Gestalt an und veranschaulichen Erinnerungen, die das kulturelle Denken prägen. Die Kunstwerke bieten eine Möglichkeit, die sich wandelnden Zeiten zu lesen und ermöglichen eine Debatte über die grundlegenden kulturellen Fragen der Geschichtslesung.

Die Gestaltung des Montanelli-Museums ähnelt einem Labyrinth von Räumen, in denen man wandert und manchmal den Orientierungssinn verliert: man bewegt sich von einem Raum zum nächsten, geht die Treppe hinauf, und andere hinunter, kommt in eine Sackgasse oder blickt von einem Raum in den darunter liegenden. Die Expedition erinnert an einen schattenreichen Wald, der hinter jedem Baumstamm Überraschungen bereithält. Die Wälder sind ein Reich der Schönheit und Aufregung, aber auch der Angst. Das Geheimnis des Waldes ist Teil des Geheimnisses der Legenden, Mythen und Erinnerungen, eingebettet in die Kunstwerke von Cornelia Renz und Belle Shafir.

Der Geist des Künstlers ist ein Ort der Magie und des Mythos und eine Ebene für die Kreation von Bildern, Gedanken und Ideen. Diese Visionen basieren auf gesammelten Gedanken. Sie stammen sowohl aus dem persönlichen als auch aus dem universellen kulturellen Gedächtnis. Der Wald ist nicht nur eine Gruppe von Bäumen auf einem bestimmten Grundstück und eine natürliche Umgebung. Es ist auch ein Ort zum Spaziergehen und Nachdenken; es ähnelt dem Wald des Künstlers Geist. In diesem Sinne ist der Wald ein Ort der Magie und der unerzählten Geschichten. Diese Geschichten bieten jedoch auch eine Möglichkeit, sich mit Angst und Gefahr zu befassen.

Erinnerung prägt jeden von uns. Alles, woran wir uns erinnern, ist in den Geschichten zusammengefasst, die wir uns und unseren Freunden erzählen. Erinnerung durchdringt unsere täglichen Gedanken, Erinnerung ist das, was Künstler hinter sich lassen und mit ihrer zeitgenössischen Kultur diskutieren wollen. Visuelle Repräsentation ist ein Reservoir an Ideen und Erzählungen, die Künstler zu illustrieren versuchen, um zu vermitteln und aufzuklären. Die visuelle Repräsentation ist daher meist eine Komposition von Elementen, die eine Geschichte erzählen und Ideen kommunizieren. Die Gedanken sind die ultimative Collage. In der Tat ist Collage das dominierende Medium der Künstler dieser Ausstellung.

Der Wald ist eine Ansammlung natürlicher Phänomene, die an Land, Atmosphäre und eine Vielzahl von Geschichten gebunden sind, die von Menschen erzählt werden. Geschichten und Legenden sind die Basis der Kunst. Die Künstlerin webt Geschichten basierend auf dem Wissen und der Erinnerung, die sie ihr ganzes Leben lang ansammelt.

Der Wald der Kindheit und des Geistes von Belle Shafir ist in den Pferdehaaren präsent, die sie auf der Familienpferdefarm in Süddeutschland bürstete. Für viele Jahre legte Shafir diese Erinnerungen beiseite. Erst kürzlich sind sie wieder aufgetaucht und in ihrer Kunst zum Vorschein gekommen. Sie fanden starken Ausdruck in den neuen Werken. Jahrzehntlang vermied es Shafir, Rosshaar und Geschichten über die Familienpferdefarm in ihre Kunstwerke einzubeziehen. Doch als sie reifer wurde, begann sie, Erinnerungen aus der Vergangenheit darzustellen. Sie öffnete Familienfotoalben wieder, nahm die Fotos heraus und begann, sie auf einen Tisch zu legen, um Collagen von Memoiren zu erstellen. Diese Bilder werden mit dem in das Papier eingenähten Rosshaar gemischt.

Shafirs Kunstwerke mit Rosshaar als Schlüsselmedium hängen an den Wänden der Galerie an hohen Decken oder sind in Seiten alter Bücher eingenäht. Kindheitserinnerungen tauchten in der Gegenwart wieder auf und repräsentierten ihre tiefsten Gefühle der Liebe, die mit früheren Ängsten beladen waren. Für manche mögen die Haare eine gruselige Erinnerung an das von den Nazis benutzte Menschenhaar hervorrufen, für Shafir ist es die Kombination und Komplexität der Gefühle, was zu vermitteln wichtig ist.

In einer anderen Werkreihe stellte Shafir ein Foto neben ein anderes. Dann bedeckte sie die Fotos mit halbtransparentem Papier und mit einem Markierungsstift skizzierte und zeichnete sie die alten Fotos ihrer Kindheit und ihrer Familie nach. Die Bilder zeigen alltägliche Begegnungen mit Freunden, Verwandten und Kollegen. Über die Zeichnungen hinweg wird ein ganzes Leben wiederhergestellt,

auf dem Kopierpapier verbleiben jedoch nur die Umrisse der Fotos. Die Details sind verschwunden und die Silhouetten stellen nur die wesentlichen Informationen dar - ein Destillat der Erinnerung.

Diese Skizzen der Memoiren wurden zu Stop-Motion-Videos, in denen die eingefrorenen Bilder auf Papier wieder zum Leben erweckt werden, kombiniert mit Marktgeräuschen im Hintergrund, die auf die Geräusche hindeuten, an die sich Shafir aus ihrer Kindheitsstadt erinnert.

Der Rosshaarwald, durch den der Besucher eingeladen wird, ist eigentlich ein von der Galeriedecke drapierter Rosshaarvorhang. Dieser Wald lädt den Besucher ein, sich zwischen den Haaren zu bewegen. Für manche wird sich das unangenehm anfühlen. Für andere wird es spannend.

In dem Video „Memory Wall Inhabited“ versucht die Künstlerin, die Mauern der Geschichte und der persönlichen Erinnerung zu durchbrechen und ihr gegenwärtiges Ich mit ihrer Vergangenheit zu verschmelzen. Die Animationsfilme werden auf die Wände der Galerie projiziert, während sich die Künstlerin in Zeitlupe dagegen bewegt. Sie versucht, einen Weg zu finden, in die an die Wand projizierte Realität einzudringen. Es ist ein verzweifelter, vielleicht erbärmliches und aufregendes Bestreben, in die Vergangenheit einzutreten und sich mit ihr zu vereinen. Shafir ist von den Erinnerungen und ihrem früheren Leben angezogen, dennoch bleiben sie undurchdringlich.

Cornelia Renz schuf einen mysteriösen und magischen Wald, der sich von den Wäldern in Belle Shairs Werk unterscheidet und sie ergänzt. Renz' große und beeindruckende Gemälde setzen die historische Erzählung fort, indem sie eine Collage des historischen Bewusstseins schaffen. Darüber hinaus hat nicht nur die Art der Darstellung eine parallele Bedeutung, sondern insbesondere der Inhalt und das Erscheinungsbild des Gedächtnisses.

Renz kombiniert Elemente aus Kunstwerken der deutschen und westlichen Kultur und schafft Schichten über Schichten der Geschichte in einer zeitgenössischen Darstellung. Die Bilder sind eine direkte Erweiterung der mittelalterlichen Gravurtradition. Sie zeigen religiöse Szenen, historische Ereignisse, Mythen und Legenden über Helden aus der Vergangenheit. Sie sollen wieder zum Leben erwecken und Erinnerungen an Menschen aus der Vergangenheit wecken. Viele dieser Erinnerungen sind mit traumatischen Ereignissen, Katastrophen, Kriegen, Märtyrern und vielem mehr verbunden. Sie enthalten sowohl universelle historische Merkmale als auch komplexe persönliche Elemente. Viele der Figuren sind das Porträt der Künstlerin, kombiniert mit Aspekten des Geschlechterkonflikts, die zeitgenössische feministische Ideen vermitteln.

Die Kompositionen bestehen aus collagenbasierten Ensembles. Dies ist eine unvorhersehbare Kombination von Bildern aus der Geschichte. Helden und insbesondere hybride Heldinnen werden als Frauenkörper mit männlichen Genitalien oder als spektakulärer menschlicher Körper dargestellt, der an überlebensgroße Figuren aus glamourösen Epochen der westlichen Kultur erinnert - zum Beispiel die „Three Graces“ (Drei Grazien). Doch die Bilder dieser strahlenden Frauen täuschen. Sie sind verführerisch, ausdrucksstark und dramatisch, aber auch zerlegt. In diesen Bildern ist Macht mit Katastrophen, Tragödien und der Zerstörung der Kultur verbunden.

Renz' persönliches Gedächtnis ist eine Gesellschaft, die auf der Suche nach ihrer Vergangenheit und ihrer Bedeutung ist. Viele sehen Größe und Erfolge in dieser Vergangenheit. Kunst offenbart jedoch die Verletzlichkeit und Fragilität von Bildern aus der Vergangenheit, wenn sie zeitgenössische Form annehmen. Renz hinterfragt die Grundannahmen der Gesellschaft und stellt durch ihre Bilder Fragen. Der Betrachter wird mit Bildern konfrontiert, die viele gerne vergessen würden. Renz' Kunst bietet die Möglichkeit, sich mit alltäglichen Vorstellungen und Visionen auseinanderzusetzen, doch die Gelegenheit, sie zu diskutieren, ist äußerst wichtig.

„Legenda in Memoriam“ bietet eine persönliche Perspektive auf Erinnerung und Geschichte durch die Kunst von Belle Shafir und Cornelia Renz. Beide Künstler wurden in die deutsche Kultur und Geschichte hineingeboren. Ihre Lebenserfahrungen trieben sie in verschiedene Richtungen, die faszinierende künstlerische Erfahrungen bieten. Die persönlichen Erinnerungen der Künstler sind mit nationalen und universellen Erinnerungen verwoben. Die Auseinandersetzung mit der Vergangenheit und das Interpretieren ihrer Lehren ist das derzeitige Manifest ihrer Kunst.

Legenda in MeMoriām Hagai Segev

Memories fade in a flash. Dreams are like a movie that is erased from memory and frequently leaves no concrete evidence. The “Legenda in MeMoriām” exhibition depicts some of these memoir-based visuals. The exhibition presents concrete visions, thoughts and representations that take shape and illustrate memories and the way that these memories shape cultural thought. The art works exhibited offer a way to read the changing times and they enable a debate concerning the fundamental cultural issues of reading history.

The design of the Montanelli Museum resembles a labyrinth of spaces in which one wanders, sometimes losing one’s sense of orientation: moving from one room to the next, going up the stairs, descending others, discovering a dead end, or glancing from one space to the one below. The expedition is reminiscent of walking through a forest that is laden with shadows and offers surprises behind each tree trunk. The woods are a realm of beauty and excitement, but also of anxiety. The mystery of the forest is part of the mystery of the legends, myths and memories imbedded in the artwork of Cornelia Renz and Belle Shafir.

The artist’s mind is a site of magic and myth and it is a plane for the formation of invented images, thoughts and ideas. These visions are based on collected thoughts. They are drawn from both personal memory and from universal cultural memory. The forest is not only a group of trees on a given plot of land and the creation of an environment. It is a site for walking through and contemplating; it resembles the forest of the artist’s mind. In this sense, the forest is a place of magic and untold tales. Yet these tales also provide a way to address fear and peril.

Memory shapes each of us. Everything we remember is collected in the stories that we tell ourselves and our friends. Memory permeates our daily thoughts and in particular, memory is what artists strive to leave behind them and discuss with their contemporary culture. Visual representation is a reservoir of ideas and narratives that artists seek to illustrate in order to convey and to enlighten. Thus visual representation is most often a composition of elements assembled to tell a story and to communicate ideas. The thoughts are the ultimate collage. And indeed, collage is the dominant medium employed by the artists in this exhibition.

The forest is an accumulation of natural phenomena that is bond to land, atmosphere and a myriad of stories told by humans. Stories and legends are the basis of art. The artist weaves stories based on the knowledge and memory that she amasses throughout her life.

The forest of Belle Shafir’s childhood and mind is present in the horsehairs she used to brush on the family horse farm in southern Germany. For many years, Shafir set these memories aside. Only recently have they resurfaced and emerged in her art. They found powerful expression in the new works. For decades, Shafir avoided incorporating horsehair and stories about the family horse farm in her artwork. Yet as she matured she began to depict memories from the past. She reopened family photo albums, took out the photos and started laying them on a table to create collages of memoirs. These images are blended in with the horsehair that is sewn into the paper.

Shafir’s artwork using horsehair as the key medium is found on the gallery walls, hanging from high ceilings or sewn into pages of old books. Childhood memories surfaced again in the present and represented her deepest feelings of love laden with past anxiety. For some, the hair may evoke chilling memories of the human hair used by the Nazi, for Shafir it is the combination and complexity of feelings which is important to convey.

In another series of works Shafir placed one photo alongside another. She then covered the photos with semi-transparent paper and, using a marker pen, she sketched and traced the old photos of her childhood and her family. The images show everyday encounters with friends, relatives and colleagues. An entire life is restored across the drawings, but only outlines of the photos remain on the copy paper. The details are gone, and the silhouettes represent only the essential information – a distillate of memory.

These sketches of the memoirs became stop motion videos in which the frozen images on paper are brought back to life, merged with market sounds in the background, that suggest the sounds that Shafir recalls from her childhood town.

The forest of horsehair through which the visitor is invited to pass is actually a horsehair curtain draped from the gallery ceiling. This forest invites the visitor to experience moving among the hairs. For some this will feel uncomfortable. For others this will be enthralling.

In the “Memory Wall Inhabited” video, the artist attempts to break through the walls of history and personal memory, and to merge her present self with her past. The animated films are projected onto the gallery walls as the artist moves in slow motion against them. She tries to find a way to penetrate into the reality projected on the wall. It is a desperate, perhaps pathetic, and exciting endeavor to step into the past and to unite with it. Shafir is attracted to the memories and to her past life, yet they remain impenetrable.

Cornelia Renz created a mysterious and magical forest that is both different from, and complementary to, the forests in Belle Shafir’s work. Renz’s large and impressive paintings continue the historic narrative by creating a collage of historic consciousness. Moreover, not only the manner of representation carries a parallel meaning, but especially the content and manifest of memory.

Renz combines elements from artworks in German and Western culture and creates layers upon layers of history in a contemporary representation. The images are a direct extension of the medieval engraving tradition. They depict religious scenes, historical events, myths and legends about heroes from the past. They are designed to re-awaken and create memories about people from the past. Many of these memories are associated with traumatic events, disasters, wars, martyrs, and more. They contain both universal historic features and complex personal elements. Many of the characters are the portrait of the artist, combined with aspects of gender conflict that convey contemporary feminist ideas.

The compositions consist of collage-based ensembles. This is an unpredictable combination of story-borne images. Heroes, and especially hybrid heroines, are depicted as a woman’s body with masculine genitals, or a spectacular human body reminiscent of larger-than-life figures from glamorous eras of Western culture – for example, the “Three Graces”. Yet the images of these radiant women are deceiving. They are seductive, expressive and dramatic, but they are also disassembled. In these images, power is connected to disaster, tragedy and the destruction of culture.

Renz’s personal memory is of a society in search of its past and its meaning. Many see greatness and achievements in this past. However, art reveals the vulnerability and fragility of images from the past as they take on contemporary form. Renz challenges society’s basic assumptions and she asks questions through her images. The viewer is confronted with images that many would prefer to forget. Renz’s art offers an opportunity to confront notions and visions that are commonly set aside, yet the opportunity to discuss them is extremely important.

“Legenda in MeMoriām” offers a personal perspective on memory and history through the art of Belle Shafir and Cornelia Renz. Both artists were born into the German culture and history. Their life experiences drove them to different directions which offer a fascinating artistic experience. The artists’ personal memories are entwined with national and universal ones. Delving into the past and interpreting its lessons is the undercurrent manifest in their art.

Více informací o umělkyních / More info about the artists

Belle Shafir: www.belle-shafir.com, www.facebook.com/belle.shafir
Cornelia Renz: www.corneliarenz.info, www.facebook.com/cornelia.renz.7

Katalog vydán u příležitosti výstavy v Museu Montanelli
za laskavé podpory Česko-německého fondu budoucnosti

Cornelia Renz & Belle Shafir
Legenda in MeMoriam
24. 10. 2019 – 23. 2. 2020

kurátoři výstavy, texty v katalogu: Dadja Altenburg Kohl, Hagai Segev
video design: Ladi Kolsky, STABLE-STUDIOS
produkce: MuMo, Museum Montanelli, Petra Šmídlová

jazykové korektury: Dan Helekal, Helena Baker
překlady: Dan Helekal (EN), Ulrike Hoinkis (DE), Marjorie Kaufman (DE), Nina Rozdobudřková (EN)
grafická úprava: Daniel Pešta
foto: Jan Slavík, (Jindřich Nosek, Belle Shafir, Memory Wall Inhabited)
vydavatel: Nadace DrAK – Museum Montanelli, Praha 1, 11800, Česká republika
www.museummontanelli.com
tisková produkce: FPS Repro, spol. s r.o., Ohradní 1079/59, Praha 4 – Michle
česko-německo-anglické vydání: ISBN: 978-80-906445-3-3

The catalogue is published on the occasion of the exhibition in Museum Montanelli
with the financial support of the Czech-German Fund for the Future

Cornelia Renz & Belle Shafir
Legenda in MeMoriam
24. 10. 2019 – 23. 2. 2020

exhibition curators, texts in the catalogue: Dadja Altenburg Kohl, Hagai Segev
video design: Ladi Kolsky, STABLE-STUDIOS
production: MuMo, Museum Montanelli, Petra Šmídlová

linguistic revisions: Dan Helekal, Helena Baker
translations: Dan Helekal (EN), Ulrike Hoinkis (DE), Marjorie Kaufman (DE), Nina Rozdobudřková (EN)
graphic design: Daniel Pešta
photographs: Jan Slavík, (Jindřich Nosek, Belle Shafir, Memory Wall Inhabited)
publisher: Nadace DrAK – Museum Montanelli, 11800 Praha 1, Czech Republic
www.museummontanelli.com
print production: FPS Repro, Ohradní 1079/59, Praha 4 – Michle, Czech Republic
ISBN: 978-80-906445-3-3

